

jonov za vojniške priprave. — Grški poslanci so 11 milijonov dovolili tudi za orožanje dežele. — Vstaši na otoku Kandiji so skoro vse Turke pregnali in sestavljajo sedaj začasno vlado. Srbski knez Milan je 13. dec. dal turško zastavo v Belgradu iz nad trdnjave vzeti in novo srbsko belo — modro — rudečo slovansko bojo razviti v očitno znamenje, da je Srbija svobodna in neodvisna od Turčije. Turkoljube je to hudo spekle.

### Vojska za svobodo turških kristijanov.

Leto 1877. nima zastoj dveh 77, podobnih sekiricama ali sabljama; neizmerno krvavo je bilo. Rusi štejejo 76.000 mož, ki so jim umrli, zboleli ali ranjeni zapustili bojišče, Rumuni so gotovo zgubili svojih 20.000, Črnogorci 5000, tedaj skup čez 100.000 ljudi, denarjev se je potrošilo okoli 1200 milijonov rabljev t. j. 1800 milijonov goldinarjev; res grozno velike žrtve! Toda zmaga je na ruski strani; više 100.000 Turkov je mrtvih, 80.000 vovljenih, 1000 kanonov itd. zaplenjenih, skoro vsa Bolgarija in Armenija vzeta, Turčija na smrt zadeta. Od Plevne, čije vzetje bomo brž v novem letu natančneje in po najzanimivših dopisih razložili, so Rusi in Rumuni svoje armade že napotili na vse strani in Turki so začeli povsod zapuščati dosedanja svoja selišča in bežijo proti Aziji pred vojsko Sulejmanovo, ki hiti čez Balkan v Adrianopol. Tudi pred Srbi bežijo Turki proti Soliji in Solunu. Med tem ko se ruske čete iz nava razstavljajo, marširajo Srbi urno naprej. Lešjanin in knez Milan sta Niš obkolila po mali praski z Turkom pri Četini, Mramorju, Komrenu. Ker je ob enem Markovič vzel Babino g'ravo in z naskokom Ak. Palanko, kder je 3 Kruppove kanone zaplenil, je Niš, veliko turško mesto in trdnjava, od druge Turčije popolnem odrezana; sedaj mečejo Srbi že bombe v Niš, ki se jim bo bržčas kmalu udal, ker je samo 5000 turških rednih vojakov v njem. Horvatovič je prišel v Adlijo in do klanca sv. Nikola, kder je Turka iztirjal in se z Rusi združil. Ob Donavi imajo Turki sedaj samo Vidin, Ruščuk in Silistrijo v svoji oblasti. Vidin bodo oblegali Rumuni in Srbi, Ruščuk general in sedaj grof Todleben, Silistrijo pa Cimerman. Srbski general Nikolič je prodrl proti Sjenici in vzel Turkom močno Kladnico, toda 5 črevljev visoki sneg brani prodiranje do Črnogorcev, z katerimi bi se rad združil, da bi tako zvezo Bosnijo z ostalo Turčijo pretgal. Gurko stoji mirno pri Orhaniji, veliki knez Nikola je še v Plevni, se bo pa skoro podal v Selvi, general Skobeljev dela tir čez Balkan pri Trojanu. Železnico od Sistova do Trnove delajo neprestano vkljub hudej zimi, in strašnej burji, ki je zlasti na Rumunskem naredila velikanske zamete, železnice in steze zaprla; tudi je začel led po Donavu iti in je most pri Brajli odtrgal. Da se misliti, koliko trpijo ubogi vojaki in živina. Od Osmanovih 44.000 v Plevni ugrabljenih Turkov je že 8000 zmrznilo, ker jih

Rusi nimajo z ničem hitro obleči; zima je pa grozna, po — 18° pod lednikom. Sultan v Carigradu sedaj nabira novih vojakov in jih pošilja v Sofijo in Adrianopol, kder se hoče še enkrat z Rusi poskusiti. Sulejman je že došel v Carigrad. V Armeniji ovira tudi sneg in mraz urno nadaljevanje vojske; vendar so Rusi te dni vzeli turško trdnjavo Ardanuč in se okoli Erzeruma pomaknili v tamošnjo močno obljudeno ravan ob Evfratu in so tako Erzerum precej trdno že obkolili in Muktarjeve konjenike zapodili v mesto nazaj. Črnogorci so 25. dec. Turke pri Bojani hudo stegli, jim vzeli mnogo ljudi, živeža, streljiva in požgali 2 ladiji. Sploh l. 1877. je Turčiji vsekalo smrtne rane ter bo zavolj njih l. 1878. bržej ko ne — umrla. Jutrove dežele pa zadobijo novo, krščansko lice in življenje!

### Za poduk in kratek čas.

#### Časništvo katoliško.

Vabilni oklic avstrijskih katoličanov k shodu na Dunaj je med drugim omenil, da se je mnogih ljudi lotila tolika pogubna zmešnjava v mišljenju, da so nesposobni postali resnico ločiti od zmote, pravico od krivice, dobro od hudega; da so zato najsvetejše koristi človeštva v nevarnosti in da se tem pretečim nevarnostim mora v okoli priti. Vzrok tej zmešnjavi pa so v prvi vrsti slabi časniki, novine ali „cajtinge“ in drugi slabi spisi. Mi namreč živimo v dobi, v kateri vse čita in vse piše. Čim več pa se piše in čita, tim menje se misli in tim bolje se lenoba v mišljenju razširja. Časniki, ki vsak den pridejo čitatelju v roke, zanj mislijo in sodijo ter ga rešijo truda, da bi moral sam pre-mišljevat. On si prisvoji misli in pojme, ktere v časniku najde in če vedno slabe časnike bere, mora biti kmalu poln njihovega slabega duha. Razumi se samo ob sebi, da enak upliv na dobro stran imajo dobri časniki. Če tedaj hočemo katoličani pravi krščanski red zopet vpeljati in ga ohraniti, moramo laži-liberalnemu časništvu nasproti postaviti katoliško časništvo ter v njem učiti in širiti prave in dobre pojmove o državi in cerkvi, o šoli in družini in o njih medsebojnih razmerah; moramo krepko zagovarjati pravo svobodo nasproti samovolji in vseoblasti državinej; moramo moralnemu strupu, ki se vsak den množini ljudstva ponuja, vsak den nasproti postaviti lek zoper ta strup. Z ozirom na to so res tudi katoličani pri shodu na Dunaju katoliško časništvo zaznamvali kot poglobitno posvetno orožje, z katerim se ima resnica in pravica vojskovati zoper laž in binavstvo. Vneti katoličani so sicer že od nekdanj teh misli. Ne le papež in škofje, tudi skušeni in goreči dušni pastirje so že očitno povdarjali, da katoliški listi na vsako stran katoliško reč zdatno

pospešujejo in da je zato vsakega katoličana sveta dolžnost jih po mogočnosti podpirati. Katoliško resnico z spisi zagovarjati in širiti, to je bilo vedno potrebno, samo da v različnih časih na različne načine: v začetku z apostolskimi listi, poznej z velikimi apologetičnimi spisi cerkvenih očakov, zdaj z dobrimi časniki ali knjižicami. Ko bi sv. Paul sedaj živel, izdajal bi katoliške novine, djal je letos umrl škof Ketteler. Ravno iz te potrebe, katoliško resnico zagovarjati, se je pri nas v Avstriji pred kakimi desetimi leti ustanovilo katoliško časništvo in, kakor skušnja kaže, z dobrim uspehom, kajti kder sedaj izhajajo dobro uredovani katoliški listi, tam še najdemo tudi zanesljivih katoliških značajev. Uspeh bi bil gotovo veliko večji, ko bi katoliških listov bilo toliko, kakor liberalnih in ko bi imeli toliko podpore gmotne in duševne.

Kolikor je bilo mogoče določiti, izhaja zdaj v Avstriji po priliki 85 kat. listov, med temi vsak den 9, vsak teden 18, drugi pa po enkrat ali dvakrat na mesec. Deset jih izključljivo obdeluje znanost in umetnost. Naročnikov imajo ti listi do 120.000, in sicer dnevnik 20.000, in tedniki 75.000. Dnevniko čitajo duhovniki in nekaj plemenitašev, tednike pa katoliški kmetje. Tako imenovani srednji stan ali „purgerji“ so skoro izključljivo naročniki liberalnih listov. Priznati se mora, da so ti listi po raznih krajih že veliko storili in še storijo, vendar ko bi katoličani imeli kak velik list, ki bi v zvezi z manjšimi listi z tisto veljavo, kakoršno imajo veliki časniki, razpravljaj po kat. načelih vse Avstrijane zadevajoča vprašanja, politična in narodna, bi še lahko več storili. Katoliški shod je priznal potrebo takega časnika in izrekel željo, naj se kmalu ustanovi ali kateri obstoječih za takega povzdigne. Dunajski „Vaterland“ streže tej želji še najbolj izvrstno. Kat. časništvo na čelu z takim velikim listom je podobno dobro uredjeujej vojski, ki vspešno stopa nasproti mnogoštevilnemu liberalnemu časništvu. Zdaj obstoječi kat. listi v Avstriji so hvala Bogu v kljub tolikim državopravnim razlikam in različnim potrebam, deželskim političnim in narodnim, popolnoma edini; kajti vsi stojijo na podlagi krščanstva in vse veže kat. vera. To je nasproti liberalnemu časništvu vesela prikazen in srčno je želiti, da vedno tako ostane. Vendar poleg te vesele prikazni zapazimo tudi nekatere žalostne. Žalostno je namreč, da je skoro povsod katoliško časništvo v gmotnem oziru na slabih nogah in da tu in tam nima tudi v duševnem oziru zadosti podpore. Kako bi se dalo v tem pomagati? Pred vsem je treba potrpljivosti. Rim se ni v enem dnevu sezidal. Tudi liberalni listi so od začetku z dolgovi delali, ali ker so bili potrpljivi in vstrajni, stojijo zdaj na trdnih nogah, kakor bi tudi naši listi že stali, ko bi jih vsaj kakih 20 let poprej ustanovili. Potrpljeuje nam je toliko bolje priporočati, ker pri tem kratkem času, kar kat. listi obstojijo, se nam kažeje že

vesela znamenja. Večina listov ima že precejšnjo število stalnih naročnikov; nekteri dobivajo že tudi dosti inseratov, in če se gospodarske razmere zboljšajo, dobili bodo jih še več; nasprotniki že tudi spoznajo njihovo imenitnost. Z tem pa so že premagane prve težave in je položen potreben temelj njihovemu ostanku. Če še k temu pride zadostna duševna podpora, bede se v gmotnem oziru stan naših listov že sam ob sebi poboljšal; kajti dušne hrane čitatelji potrebujejo in čim boljša se jim ponuja, tim več rajši za njo žrtvujejo. Duševna podpora pa je dvojna: priporočevanje in dopisovanje. Kder se list od veljavnih mož priporoča, in od koder ima mičnih dopisov, tam se tudi vedno naročniki množijo. Če se namreč iz različnih krajev ondošnje potrebe, želje ali dogodbe, katerih urednik ne more vedeti, naznanijo, se ljudje začnejo za list zanimati in si ga naročijo. Menj ali več na tak način lahko vsakdo list podpira, če le pisati zna.

Zraven tega še je opomniti, da bi kat. listi hitro gmotno na boljšem bili, ko bi se časniški kolek odstranil. Pri „Slov. Gosp.“, stane ta kolek 800 fl. na leto, in duševno bi se jim jako pomagalo, ko bi jim kat. možje, ki so v višjih službah, tako na roko šli, kakor liberalnim njihovi možje. Do sedaj se je vendar kat. časništvo skoro izključljivo moralo zanašati na podporo duhovnikov. Poleg redno izhajajočih časnikov izdajajo naši nasprotniki še tudi mnogo drugih spisov in knjižic, v katerih navadno tako razpravljajo vprašanja kat. vero zadevajoča, da katoliškemu ljudstvu njegovo vero pačijo ali čisto iz srca trgajo. Nasproti temu je naša dolžnost, kat. ljudstvu dajati take spise in knjižice v roke, po katerih bodo v svoji sv. veri vtrjeni in vsake krive vere ovarovani. Katoličani imamo, hvala Bogu, tudi že take družbe, ki z združenimi močmi gorej omenjeni namen izvršujejo. Ponosni smemo biti Slovenci, da se je naša družba sv. Mohora na Dunaju imenovala na prvem mestu kot največje in najprvo enako društvo v celi Avstriji. Nemci imajo več takih družeb, ktere navadno imenujejo „tiskovna društva“, in izdajajo časnike ali knjižice. Po teh je osnovano tudi naše kat. tiskovno društvo v Mariboru, ter izdaja „Slov. Gospodarja“, čigar XI. tečaja 52. številka se je dnes tiskala za 1700 prejemnikov. Tudi vsem tistim, ki so kaj storili za ustanovljenje takih družeb in ki jih še sedaj podpirajo, je shod katoličanov izrekel svoje priznanje ter jih spodbujal, da stanoviti in zvesti tudi naprej ostanejo. To priznanje in ta pohvala najimenitnejših katoličanov, zbranih iz vseh delov Avstrije, je gotovo dosedanje delavce pri kat. časništvu in jihove podpiratelje močno okrepilo in spodbudilo k novemu delu in novim žrtvam; upamo pa tudi, da je marsikterega nemarnega ali lenega zdramilo in nagnilo stopiti v vrsto borilcev za pravico in resnico.

„Za pravico in resnico trdno stati  
Hočmo tudi mi, da bode Slava naša mati“.

**Smešničar 52.** Ko so lani pri volitvah Slovinci mariborskega, št. lenartskega in bistriškega okraja z svojim kandidatom, g. dr. Radajem, sijajno zmagali, je to naše nemčurje hudo grizlo. V neke slovenske gostilnici blizu Maribora se je eden izmed njih hotel znositi nad Slovence, je pa bil pri vsakej besedi pobit, potlačen in zasmehovan. Na posled je same jeze ves slinav postal in v svoji togoti spregovoril strašne pa tudi smešne besede: „rajši bi videl hudiča, kakor pa slovenskega vraga!“ Taka je nemčurska jeza!

### Razne stvari.

(G. Seidl) toži „Slov. Gosp.“ zarad v vodnega članka v 35. šte. in zarad dopisa v „Vaterlandu“ šte. 245. ter zopet trdi, da smo o njem poročali krivo, izmišljeno in mu zločinska dejanja očitali. Ali tožba mu bo zopet zapstoj. Resnico mu bomo dokazali deloma celó z sodnijskimi zapisniki, ktere je g. Brandstetter, znani Seidlov prijatelj, prepisati dal in v Maribor poslal takó, da sedaj uredniku „Slov. Gosp.“ služijo v obrambo. Svetu še neznane reči smo zvedeli. Pravda bo jako zanimiva, Slovincem gotovo v veliko zadostenje!

(Mariborska čitalnica) ima 31. dec. popoldne ob 4. uri občni zbor. Načrt: poročilo tajnika, de-

narničarja, volitev predsednika, tajnika ob enem podpredsednika, denarničarja, 4 odbornikov, 2 namestnikov, razni predlogi, posebno o preuredbi društvenih pravil; potem petje in ples. Predsednik.

(Uboгим Črnogorcem) poslal je č. g. Roprt Šuta 3 fl. in č. g. Gregorij Presečnik 2 fl.

(Mozirska čitalnica) bode imela v nedeljo 30. dec. občni zbor, poročilo tajnikovo in denarničarja, volitev odbora, tombola, besedo in petje. Začetek ob 6. zvečer. Vsi udje in rodoljubi so k udeležitvi najuljudneje vabljeni. Odbor.

**Listiő uredništva.** Dopisi iz Svičine, Koroškega, Ljutomera, Ptujja prihodnjic. G. L. v Ljutomeru, lepa hvala, tudi prihodnjic.

#### Loterijske številke:

V Gradcu 7. decembra 1877: 85, 41, 49, 12, 16.  
Na Dunaju „ „ 86, 26, 63, 34, 52.

Prihodnje srečkanje: 5. januarja 1878.

## Vinograd na prodaj

je v Bebrovniku, v Ljutomer-ormuških vinskih goricah; trsovega nasada je 1 oral v jako dobro obdelanem stanju, zraven je še 1 oral njive in sadunosnika in viničarija z prešo in kletjo v zemljo. Več pové Friderik Gessner v Ormužu (Friedau in Untersteiermark). 3-3

## Naznanilo.

Podpisano ravnateljstvo daje vsem p. n. društvenikom vljudno na znanje, da se vplačevanje društvenine z l. 1878. prične z 1. januarjem 1878. ki se vsaki čas pri ravnateljstvenski kasi v lastnej hiši v Gradcu, Sackstrasse Nr. 18/20 kakor tudi pri vseh distriktnih poverjeništvih ali komisarijatih sprejema.

Ob enem priporočamo oddelek za zavarovanja pregibnih reči ali mobilara n. pr. raznega pohištva, živine, pridelkov, strojev, zalog vsakovrstnega blaga, kakor tudi oni oddelek za zavarovanje zreal proti škodi po ognju ali razbitju, ter vabimo k obilnej udeležbi.

### Ravnateljstvo

cesarske kraljeve priv. vzajemne zavarovalnice proti ognju (wechselseitige Brandschaden Versicherungs-Anstalt)

v Gradcu.